

MIRNO
VOJAKI SPITE
VEČNO
SPANJE

PODOBE

PADLIH VOJAKOV S SPOMENIKOV

Tomaž Budkovič

24. 3. 1949—8. 5. 2014

malI vojni muzej

GORENJSKI
MUZEJ

Mirno vojaki spite večno spanje: Gorenjska in Gorenjci 1914—1918

Grad Khislstein, 20. 6.—20. 9. 2014

Besedila: Jože Dežman, mag. Barbara Kalan, Anja Postrak
Sodelavca: Nataša Budna Kodrič (Zgodovinski arhiv Ljubljana),
mag. Marko Štepec (Muzej novejšje zgodovine Slovenije)

Jezikovni pregled: Judita Babnik

Fotografije: Gorenjski muzej, Muzej novejšje zgodovine Slovenije,
arhiv Tomaža Budkoviča, Jože Dežman, Ilustrirani glasnik

Oblikovanje: Tjaša Štampihar, Ariana Furlan Prijon

Tisk: Jagraf, Trboje;

Naklada: 1000 izvodov

Gorenjski muzej, Tomšičeva 42, 4000 Kranj, www.gorenjski-muzej.si

Po rodu iz Bohinjske Bistrice je od zgodnje mladosti zahajal v hribe in zbiral predmete, pozneje pa slikovno gradivo in dokumente iz časa prve svetovne vojne. S prijateljem Jankom Stuškrom sta iz zbranega gradiva osnovala muzejček v Stuškovi drvarnici, pozneje pa sta ga dodelala in gradivo razstavila v Muzeju Tomaža Godca v Bohinjski Bistrici.

Leta 1974 je diplomiral na odseku za geologijo Fakultete za naravoslovje in tehnologijo, leta 1993 pa na osnovi podatkov večletnega terenskega dela magistriral z delom Geologija karavanškega cestnega predora. Pred tem je uspešno delal pri raziskavah uranskega rudišča Žirovski Vrh. Sodeloval je pri geološki spremljavi številnih cestnih predorov, zadnja leta se je več posvečal onesnaženju RS s težkimi kovinami. Njegovo geološko znanje je bilo vsestransko in je temeljilo na terenskih raziskavah in njegovi splošni široki razgledanosti.

Ljubiteljsko, a zato nič manj poglobljeno se je ukvarjal z zgodovino, predvsem lokalno zgodovino Bohinja, in jo obravnaval v svojih knjigah: Bohinj 1914—1918, Med fronto in zaledjem (1999), Vzpon Bohinja pred zatonom Avstro-Ogrske (2004) in Bohinj 1918—1941 ter Življenje ob meji (v tisku). Življenje v strelskih jarkih prve svetovne vojne je predstavil v knjigi S Turudijevim bataljonom na soškem bojišču: iz pisem poročnika Vladimira Bregarja (2009). Sodeloval je tudi pri nekaterih razstavah o prvi svetovni vojni in pri knjigi o ruski kapelici na Vršiču ter prispeval poglavje v knjigi Dosežki slovenskega gradbeništva (1918—1941) in stavbenik Josip Slavec itd.

Svoje znanje in čas je nesebično delil s poklicnimi zgodovinarji in z vsemi, ki so ga prosili za pomoč. Z bratom Lajzom sta Gorenjskemu muzeju podarila starinsko opremo za tujsko sobo, arhivu v Kranju pa velik del trgovske dokumentacije svojega deda Gašperja Budkoviča.

Bil je skrben mož in oče štirih sinov. Na vprašanje, kako najde čas za toliko dejavnosti, je vedno odgovarjal: »Ne gledam televizije.«

Tomaž Budkovič in Janko Stušek sta s sodelavci osnovala Mali vojni muzej. V zbirki so zbrali več kot 600 predmetov iz prve svetovne vojne, večino s frontnih prizorišč soške fronte v Julijskih Alpah. Ta zbirka je ena najbogatejših pri nas. Predstavljena je bila na stalni postavitvi v Muzeju Tomaža Godca leta 1989 kot prva slovenska stalna razstava, posvečena prvi svetovni vojni.

MIRNO GORENJSKA IN GORENJC VOJAKI SPITE VEČNO SPANJE 1914—1918

ABE VALENTIN, STOB * 1884 + TIROLSKA ■ ABLAK JAKOB, DRULOVKA PRI KRANJU * 1898 + ITALIJA ■ AHAČIČ FRANC, SV. ANA * 1884 + 1914 GALICIJA ■ AHAČIČ FRANC, TRŽIČ * + ■ AHAČIČ JANEZ, TRŽIČ * + ■ AHAČIČ JOŽEF, SV. ANA * 1891 + 1915 RUSIJA ■ AHAČIČ JOŽEF, TRŽIČ * + ■ AHČIN JANEZ, BREG OB KOKRI * 1897 + GORIŠKA ■ AHLIN FRANC, CERKLJE NA GORENJSKEM * 1886 + 1914 GALICIJA ■ AHLIN MATIJA, PREDOSLJE * 1880 + MORAVSKA ■ AJDOVEC JANEZ, ŠMARTNO * 1882 + ROMBON ■ ALAUF FRANC, BESNICA * 1881 + 1914 GALICIJA ■ ALBRECHT JANEZ, DOLENJE BRDO * 1891 + 1915 GALICIJA ■ ALBREHT MATEVŽ, ŽIROVSKI VRH * 1900 + ITALIJANSKA FRONTA ■ ALBREHT MATIJA, PODLANIŠE * 1891 + 1916 ■ ALEŠ JOŽEF, BREG OB SAVI * 1891 + ■ ALEŠ MIHA, MAČE * 1878 + GORICA ■ ALEŠ FRANC, ŠMARTNO POD ŠMARNO GORO * 1889 + 1914 GALICIJA ■ ALIČ JANEZ, JAVORJE * 1874 + 1915 GALICIJA ■ ALIČ JANEZ, PEVNO * 1865 + 1914 ■ ALIČ FRANC, ŠEVLE * 1882 + 1915 GALICIJA ■ ALJANČIČ ANTON, LOKA * + ■ ALJANČIČ FRANC, KRANJ * + ■ ALJANČIČ JOSIP ML., KOVOR *

GORENJSKI
MUZEJ

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA KULTURO

MUZEJ NOVEJŠJE
ZGODOVINE SLOVENIJE

MIRNO
VOJAKI SPITE
VEČNO
SPANJE

ALOJZIJ STUDEN

*VISOKO PRI KRANJU 1894 † GALICIJA 1914

Dne 25. oktobra je padel kot junak na severnem bojišču poddesetnik Alojzij Studen. Padel je v Volčji dolini, okraj Novo mesto v Galiciji. Smrt ga je zadela zvečer na patrolji, ko je šel popravljat telefonično žico. Privršala je ruska krogla in ga zadela v sence, da se je zgrudil mrtev.

Alojzij Studen je bil rojen dne 21. junija 1894 na Visokem pri Kranju. Bil je najstarejši sin kmečkih, srednje premožnih staršev. Ko je nekoliko odrasel, je moral takoj, kakor vsak kmečki fant, prijeti za delo. Toda kmalu je spoznal, da mu je usoda namenila drugo pot življenja. Prosil je očeta, naj ga da v mesto v šolo. Toda ker je bil že preveč v letih, ga je oče dal v Ljubljano v trgovino, kjer je potem, ko je prebil štiriletno učno dobo trgovskega vajenca, postal trgovski sodruknik. Nadalje je služil kot kontorist v Logatcu in potem v Celju. Ves čas svojega službovanja je bil pokajni, kakor spričujejo njegova spričevala, zelo marljiv, natančen in vesten v izpolnjevanju prevzetih dolžnosti, v vsakem oziru zelo pošten, vzornega vedenja. Pa tudi svojih domačih, katere je iskreno vedno ljubil, ni pozabil. Vesel je bil, če je mogel po svoji moči pomagati staršem.

Leta 1912 je moral k vojakom. S pogumom in pripravljen na smrt je šel sedaj na bojišče in umrl tam junaške smrti za domovino.

Ilustrirani glasnik, št. 28, 11. 3. 1915.

O razsežnostih prve svetovne vojne priča tudi seznam z več kot 4 000 imeni gorenjskih vojakov, ki se niso vrnili s fronte ali pa so se vrnili bolni ali ranjeni in umrli na domačih tleh oziroma so po vojni ostali pogrešani. Seznam žrtev smo sestavili na osnovi različnih virov in še ni dokončen, saj se zbiranje in preverjanje podatkov še nadaljuje. Po oceni je vsaj poimensko popisanih 90 odstotkov vseh žrtev na Gorenjskem. V razpredelnici, iz katere je razvidno število žrtev po župnijah, so zajeta samo tista imena, za katera smo našli podatke o župniji rojstva.

seznam žrtev

prve svetovne vojne iz gorenjske po župnijah:

Župnija – rojstna	Število žrtev				
Begunje na Gorenjskem	45	Koroška Bela	16	Sela pri Kamniku	9
Besnica	15	Kovor	43	Selca	165
Bistrica pri Trziču	1	Kranj	61	Smladnik	12
Blagovica	38	Kranjska Gora	44	Sora pri Medvodah	37
Bled	20	Krašnja	15	Sonica	68
Blejska Dobrava	8	Križe pri Trziču	59	Stara Loka	59
Bohinjska Bela	31	Kropa	25	Stara Oselica	51
Bohinjska Bistrica	40	Lenart nad Lušo	26	Stranje	26
Bohinjska Srednja vas	82	Lesce	8	Stražišče	92
Brdo pri Lukovici	65	Leskovic	15	Sv. Helena (Dolsko)	2
Breznica	47	Leše	8	Sv. Jošt	2
Bukovščica	25	Ljubno na Gorenjskem	11	Sv. Križ nad Jesenicami	10
Cerklje na Gorenjskem	99	Lom pod Storžičem	33	Šeničur	74
Češnjice	2	Lučine	37	Šentožbolt	4
Dob pri Domžalah	80	Mavčiče	37	Škofja Loka	185
Dobrava pri Kropi	39	Mekinje	28	Šmartno pod Šmarno g.	9
Dol pri Ljubljani	23	Mengeš	116	Šmartno v Tuhinju	10
Domžale	10	Moravče	189	Špitalič	30
Dovje	77	Mošnje	47	Trboje	12
Dražgoše	26	Motnik	23	Trstenik	27
Duplje	11	Naklo	26	Trzin	17
Gorenja vas v Poljanskid.	39	Nevlje	11	Trzič	99
Goriče	11	Nova Oselica	11	Tunjice	3
Gorje	99	Ovsiše	4	Vače	3
Gozd nad Kamnikom	21	Peče	1	Velesovo	5
Homec	20	Podbrezje	10	Vodice	22
Ihan	23	Poljane	81	Vranja Peč	15
Javorje	25	Preddvor	55	Zali log	36
Jesenice	25	Predoslje	75	Zapoge	2
Jezerko	2	Preska	6	Zasip	20
Kamna Gorica	38	Radovljica	47	Zgornji Tuhinj	55
Kamnik	83	Rateče	18	Zlato Polje	21
Kokra	22	Reteče	23	Žabnica	16
Komenda	110	Ribno	24	Železniki	29
Koprivnik	33	Rova	21	Žiri	145

Vseh 3971

maks reš

in preboj pri Kobariidu oktobra 1917

Kranjčan Maks Reš je bil stotnik 27. domobranskega pehotnega polka. Med prvo svetovno vojno se je boril v Galiciji, na soški fronti in na reki Piavi. (Gorenjski muzej)

Za skupno vojaško operacijo v zgornjem Posočju oktobra 1917 je bila oblikovana 14. avstro-ogrsko-nemška armada. Za uspešno izvedbo načrtovanega napada je bilo treba v Posočje prepeljati veliko vojaških enot, opreme in topništva. Kolone avstro-ogrsko-nemških vojakov so na bojišče potovale tudi skozi Škofjo Loko. (Muzej novejšje zgodovine Slovenije)

SPOMENIKI

PADLIM V PRVI SVETOVNI VOJNI

Spomenik v Komendi z napisom »Molimo za zdravo pamet« je bil postavljen leta 1935. (Foto Jože Dežman)

Na Gorenjskem so bila vojna pokopališča vojakov in vojnih ujetnikov v Ukancu v Bohinju, na Rebru v Bohinjski Bistrici, na Hrušici, Jesenicah, v Mekinjah, na planini Na kraju, v Rupi, Stari Loki, na Vršiču, pri Triglavskih jezerih. V spomin na smrt ruskih vojnih ujetnikov je bila postavljena Ruska kapelica ob cesti na Vršič.

Spomenike padlim v prvi svetovni vojni so postavili v naslednjih krajih:

Begunje, Bohinjska Bela, Brezje, Breznica, Bukovščica, Cerklje, Črnuče, Dob, Dovje - Mojstrana, Dražgoše, Duplje, Godešič, Gorje pri Bledu, Gozd - Martuljek, Homec, Javorje, Jesenice, Jezerko, Kamna Gorica, Kamnik, Kokra, Kolovrat, Komenda, Koprivnik v Bohinju, Kovor, Kranj, Kranjska Gora, Križe, Kropa, Lahovče, Lesce, Lučine, Lukovica, Luže, Moravče, Mošnje, Motnik, Naklo, Nevlje, Olševke, Planina pod Golico, Podkoren, Preddvor, Predoslje, Preska pri Medvodah, Rafolče, Rateče, Reteče, Ribno, Rova, Selca, Smladnik, Sora, Spodnji Brnik, Srenja Dobrava, Srednja vas v Bohinju, Stara Loka, Stožice, Stranje, Stražišče pri Kranju, Sv. Katarina (Topol), Šentvid pri Lukovici, Škofja Loka, Trboje, Trzič, Visoko, Vodice, Voklo, Vranja Peč, Zalog pri Cerkljah, Zapoge, Žabnica in Žiri.